

Андрошук І.О.

канд. екон. наук., доцент

Центральноукраїнський національний технічний університет

м. Кропивницький, Україна

ЗАСТОСУВАННЯ ТЕОРІЇ СЕНСИТИВІВ У ПРОЦЕСАХ РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ОСВІТНЬОЇ МІГРАЦІЇ

Посилення процесів міжнародної освітньої міграції створює передумови для посилення регіональних диспропорцій в міжнародному середовищі з огляду на переміщення молоді з одних груп країн до інших, на першому етапі, з метою отримання освіти, на наступному, з метою подальшого працевлаштування та проживання на постійній основі. Як результат, країни-донори мають відтік потенційно висококваліфікованої робочої сили, а приймаючі країни отримують «бонуси» у вигляді переїзду активної молоді на територію їх країн.

Нині, маємо наступні освітні хаби, які виступають «освітніми магнітами» для отримання освіти: США (833,0 тис. од. студентів), Великобританія (601,0 тис. од. студентів), Австралія (637,8 тис. од. студентів), Німеччина (376,0 тис. од. студентів) та Канада (318,0 тис. од. студентів) [1]. За даними ЮНЕСКО, найбільшими донорами у світі виступають Китай та Індія, саме ці країни поставляють на освітній ринок приймаючих країн найбільшу кількість абітурієнтів. Так, наприклад, загальна кількість осіб, яка емігрувала з Індії задля отримання освітніх послуг у 2021 році становила майже половину потенційних абітурієнтів, тоді як з Китаю близько 508,0 тис. осіб емігрувало закордон, далі освітні «чарти» займають такі країни-донори як: В'єтнам, Німеччина та Узбекистан [1].

Загалом, варто відзначити, що загальна кількість освітніх мігрантів впродовж останніх двадцяти років зросла з 2,2 млн. осіб у 2001 році до 6,39 млн. осіб у 2021 році, що відповідає зростанню в 2,9 рази, що підкреслює наявні тенденції посилення міграційних настроїв у міжнародному середовищі.

Саме з огляду на таке значне зростання, мають місце такі негативні виклики для країн-донорів, серед яких в тому числі й Україна як:

1. Посилення відтоку мізків, адже, як засвідчує статистика, досить поширеним явищем є той факт, що після завершення закордонних університетів випускники залишаються у приймаючих країнах для подальшого працевлаштування та проживання. Як наслідок, це може призвести до втрати кваліфікованих кадрів у майбутньому, зниження науково-технічного потенціалу та ослаблення економіки країни-донора.

2. Посилення фінансового навантаження на сім'ю студента з огляду на те, що навчання закордоном досить часто є дорого вартісним. Навіть у випадку отримання освітнього гранту, додаткові витрати можуть виникнути для забезпечення повноцінного проживання у приймаючій країні.

3. Посилення нерівності між різними верствами населення з огляду на наявність нерівного доступу до зарубіжної освіти.

4. Втрата культурної ідентичності з огляду на інтенсивну інтеграцію в іноземне середовище, як наслідок, через довготривале перебування сприяє ослабленню національної ідентичності.

5. Проблеми з працевлаштуванням після повернення в країну-донора з огляду на те, що досить часто вітчизняні підприємства ставлять за вимогу наявність досвіду в країні або через дискримінацію на ринку праці у випадку якщо їхня іноземна освіта не визнається або не цінується.

6. Посилення конкуренції на ринку праці з огляду та збільшення кількості студентів, які навчаються за кордоном, що може, в майбутньому, створити додаткові труднощі для місцевих студентів та випускників у пошуку роботи через те, що іноземні студенти, зокрема ті, що мають вищий рівень освіти або навички, можуть претендувати на ті ж самі посади.

7. Посилення залежності від іноземних закладів освіти з огляду на зростання попиту на їх випускників на внутрішньому ринку праці, що посилює залежність від імпорту освітніх послуг, який, у свою чергу, є досить уразливим до змін в політичних чи економічних умовах в інших країнах.

Таким чином, міжнародна освітня міграція має ряд викликів для країн-донорів, що потребує відповідного державного регулювання з метою здійснення координації за поточною ситуацією. З огляду на це, на нашу думку, ефективним механізмом здійснення ефективної державної політики, фокус якої буде направлений на своєчасне коригування потреб у випускниках іноземних університетів та уникнення можливих негативних наслідків для внутрішньої політики державного управління виступає інструмент, який дасть змогу реагувати на будь-які зміни, що виступають першопричинами посилення міграційних процесів на початковій стадії їх виникнення. Цим ефективним інструментом, на нашу думку, слід вважати застосування теорії сенситивів до міграційних процесів. Основними аспектами якої виступають наступні особливості:

1. чутливість до змін у зовнішньому середовищі з огляду на той факт, що економічна нестабільність у країнах-донорах, наявність значного рівня безробіття, природних катаклізмів або зміни клімату провокують посилення міграційних настроїв серед майбутніх студентів;

2. реакція на наявність кризи, військових конфліктів чи природних катастроф як «лакмус», стаючи «сенситивами» до певних факторів з метою отримання доступу до кращих умов для життя;

3. вплив соціальних комун'юніті з огляду на наявність взаємозв'язку між рішенням про освітню міграцію та позитивного досвіду від друзів або членів сімей, які попередньо виїхали до іншої країни;

4. наявність часових проміжків у міграційних процесах, зокрема мають місце часові лаги в періоди економічного підйому або війни чи інших катаклізмів;

5. вплив на поведінкові моделі, що відображається яким чином соціальні або економічні зміни можуть змінювати міграційні потоки на різних рівнях, стаючи не лише реакцією на зміни, а й частиною глобальних тенденцій та трансформацій.

Таким чином, теорія сенситивів дає змогу зрозуміти першопричини посилення міграційних тенденцій з метою отримання освітніх послуг та, відповідно, своєчасно відреагувати на ті чи інші зміни, адаптуючи їх до державної програми підтримки ринку освітніх послуг загалом, що дає змогу не лише контролювати ситуацію на внутрішньому ринку, а й ефективно реагувати на деструктивні зміни в структурі національної економіки.

Література:

1. The Countries With The Most Students Studying Abroad. URL: <https://www.acfe.com/-/media/files/acfe/pdfs/rtn/2024/2024-report-to-the-nations.pdf>